

Déli végek öröksége

Bemutakozik a barcsi Dráva Múzeum

Történetünk dióhéjban

Barcs Somogy megye déli peremén, közvetlenül a horvát határ mentén fekszik. A mintegy 12.000 lakost számláló település 1979-ben kapott városi rangot. Ugyanabban az évben nyílt meg a város múzeuma is. A Dráva Múzeum 1991-ig a megyei múzeumi szervezet tagja, 1992-től pedig városi fenntartású muzeális intézmény. Gyűjtőterülete a somogyi Dráva mente településeit illetve a jelenlegi Barcsi kistérség területét foglalja magába.

A Barcsi Honismereti Kör lelkes tagjai által végzett gyűjtőmunkára először 1972-ben figyelt fel a szakma, a kaposvári múzeum szakembereinek barcsi régészeti kutatásai kapcsán.¹ Két évvel később a barcsi művelődési ház nagy sikerű kiállítást rendezett a honismereti kör gyűjteményéből. Ennek sikerén felbuzdulva a civil szerveződés Honismereti és Múzeumbarát Körre változtatta nevét, és célirányos gyűjtőmunkába kezdtek egy barcsi múzeum megalapításának érdekében. A gyarapodó gyűjtemény egy 1870 körül épült magtárban nyert elhelyezést.

Az átalakított és felújított épület

A múzeum épülete az átalakítás előtt

*A Dráva Múzeum avatása
1979. december 6-án*

A gyűjtőmunka már évek óta folyt, amikor tanácsi határozat született a barcsi múzeum megalapításáról. Szilágyi János, szegedi születésű tanár és közművelődési szakember 1975-ben költözött Barcsra, és 1977-ben kapott megbízást egy barcsi székhelyű múzeumi gyűjtemény megszervezésére. Feladata a már meglévő gyűjtemény gondozása és további gyarapítása volt. Szilágyi és a honismereti kör kitartó munkája és lelkiismeretes gyűjtő tevékenysége révén a barcsi múzeum ügye 1978 végére célegyenesbe jutott. A Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága 1979. január elsejével Szilágyi Jánost a Dráva Múzeum igazgatójává nevezte ki.

A szervező munkával egyidejűleg folyt a Széchenyi utcában álló, egykoron magtárként működő háromszintes épület átalakítása és az épületen belüli múzeumi kiállítások építése is. A kiállítások – pécsi, kaposvári és barcsi szakemberek megfeszített munkájával – még az év vége előtt elkészültek, és a múzeum 1979. december 6-án átadásra került.

Szilágyi János múzeumigazgató a Dráva mente egyedi értékeit magába foglaló, sokoldalú, magas színvonalú gyűjtemény létrehozását tartotta legfontosabb feladatának. Bemutatni Barcs és környéke múltját – az ásatások leleteit, a Dráva élővilágát, a folyó gazdasági hatásait, a néprajzi értékeket és hagyományokat, a település fejlődését. Munkája során mindvégig igyekezett pezsgőbbé tenni az intézmény életét a különböző tematikájú időszaki kiállítások szervezésével. 1984-ben, megromlott egészségi állapota miatt kellett távoznia a múzeum éléről.

*A múzeum első igazgatója, Szilágyi János
(1929–2000)*

¹ A Barcshoz tartozó Belcsapusztánál 1972-ben egy több száz éves vízi eszköz maradványai kerültek elő. A „bödönhajó” néven ismertté vált, egyetlen fatörzsből kivájt, 11 m hosszú, 1,5 m széles hajótest feltehetőleg egy hajómalom tartópontja volt.

100 ÉVES A MÚZEUM

Orzsi Zoltán (1958-), a múzeum második igazgatója munka közben

Nagy László Endre (1930-2008), a drávai aranyosás tudora 2007-ben

B. Czeller Szilvia és dr. Takács Éva A hit világa című kiállítás megnyitóján, 2002-ben

A múzeum második igazgatója, a néprajzos Orzsi Zoltán 1984 májusában vehette kézhez megbízó levelét, és az ezredforduló évéig irányította az intézmény munkáját. A Debrecenben diplomázott szakember elsődleges feladata és célja a gyűjteménygyarapítás mellett a szakmai nyilvántartás bevezetése és egy új állandó kiállítás kivitelezése volt. Ehhez a feladatrendszerhez kapcsolódott a lakócsai horvát tájház kialakítása, amely során jelentős mennyiségű néprajzi anyaggal gyarapodott a gyűjtemény. Ekkor fogalmazódott meg először az elképzelés, hogy a Dráva Múzeum legyen a Somogy megyei nemzetiségi kutatások központja. Az 1980-as évek második felében a gyűjtés főként a német és horvát nemzeti kisebbségek által lakott falvakban folytatódott. Ebben az időben indult meg az egységes nyilvántartási rendszer vezetése, a gyűjteményi anyag szakterületek szerinti nyilvántartása.

1988 és 1993 között a múzeum munkatársa volt Nagy László Endre néprajzkutató, akinek számos publikációja jelent meg a Kárpát-medencei – többek közt a drávai – aranyosás témakörében.

Az 1989–90-es rendszerváltás a Dráva Múzeum számára is gyökeres változást hozott. A megyei múzeum jelentősen lecsökkentett költségvetése a barcsi múzeumot is megszüntetéssel fenyegette. Közel egy éves tárgyalás után azonban sikerült megtalálni a megoldást: a Dráva Múzeum működtetését a frissen alakult helyi önkormányzat vette át. Az ezt követő években jelentek meg a múzeum első kiadványai, és ebben az időben tettük le az egységes muzeológiai adattár, könyvtár és fotótár alapjait.

Miután Orzsi Zoltán 2000-ben távozott az intézményből, előbb Czeller Szilvia megbízott igazgató vezette a múzeumot, majd 2002 februárjától a kaposvári egyetem oktatóját, dr. Takács Éva történészt nevezték ki igazgatónak. A múzeum harmadik igazgatója kaposvári tevékenysége mellett, másodállásban látta el a vezetői teendőket. Időközben 2000-ben egy számítógépes adatrögzítővel (Takács Zoltán), 2001-ben pedig két muzeológussal (Banicz László és Mészáros Ádám) bővült a kollektíva. A tapasztalt kollégákból és lelkes fiatalokból álló szakembergárda 2002-ben új állandó kiállítást épített, mely ma is népszerű helyszíne a honismereti foglalkozásoknak, múzeumi óráknak. Dr. Takács Éva kevesebb, mint egy évig állt az intézmény élén: 2002 decemberében tragikus kimenetelű autóbalesetet szenvedett. Halála mélyen megrendítette a múzeum dolgozóit.

Barcs város önkormányzata 2002 decemberében Mészáros Ádám néprajzos muzeológust bízta meg a szakmai, Rózsás Márton helytörténész-restaurátort pedig az általános igazgatói teendők ellátásával. Ebben az időszakban zajlott a barcsi palánkvár régészeti feltárása, melyben a Dráva Múzeum aktív szerepet vállalt. Új lendületet vett a kistérség német és a horvát kisebbségeinek néprajzi és történeti kutatása. A cigányság tárgyi és szellemi emléktáráinak gyűjtésére és bemutatására is kiemelt figyelmet fordítottunk. A múzeum vezetése emellett a gyűjtemény hiányosságainak pótlását és a komplett tárgy-együttesek beszerzését tekintette elsődleges feladatának.

Mészáros Ádám ünnepi beszédet mond a 2006-os városnapon. Balján Ankica Fijala, a verőcei Nikola Trick Likovni Klub vezetője, jobbján Francz Rezső alpolgármester és Rózsás Márton megbízott igazgató

JUBILEUMI KÖTET

Mészáros Ádám etnográfus a barcsi képviselő-testülettől további 5 évre bizalmat kapott, így 2007. január elsejétől ismét kinevezett igazgató irányítja a múzeumban folyó munkát. A negyedik igazgató vezetése alatt a horvát, a német és a cigány kisebbségeket bemutató kiállításokat rendeztünk, és újraindult a múzeum publikációs tevékenysége is. *Gyökerek* címmel 2003 óta minden évben tanulmánykötetet adunk ki, és lehetőség szerint másik kiadványunkat, a *Dráva Menti Füzetek* című helytörténeti periodikát is közre bocsátjuk. Szorosabbra fűztük a kapcsolatot a kistérség településeivel. 2009-ben állandó helytörténeti kiállítást hoztunk létre Csokonyavisontán, és Babócsán is leraktuk egy helyi kiállítás alapjait.

Egy csapat a színpalak mögött (1979–2009)

A múzeum alkalmazottai a megnyitáskor: A képek sorrendjében: Horváth Sándor vezető teremőr, Horáczek Andrásné, Ludas Mihályné teremőrök, Kalmár József vezető teremőr, Mayer Györgyné és Koszter József teremőrök, Kalmár Józsefné hivatalsegéd és Horváth Sándorné mb. teremőr

A Dráva Múzeum munkatársai 1993-ban. Karczagi Anikó gyűjteménykezelő, Rózsás Márton restaurátor, Orzsi Zoltán igazgató, Kampf Kornélia takarító-teremőr. Alsó sor: Bencze Tamásné kiállítás-rendező, H. Czeller Szilvia gyűjteménykezelő és Mester Béláné, a kiállító művész felesége

A múzeum kollektívája 2002-ben. Felső sor: Pressing László, Pressingné Asztalos Mária kiállító művész, Kostyák Lászlóné takarító-teremőr, B. Czeller Szilvia múzeumi népművelő. Alsó sor: Takács Zoltán adatrögzítő, Rózsás Márton restaurátor, Mészáros Ádám néprajzkutató, Banicz László történész

Dolgozói csoportkép a múzeum 25. születésnapján (2004) Hátsó sor: Győri Vilmos „tisztelőbeli muzeológus”, Pressing Mihályné teremőr, Kostyák Lászlóné takarító-teremőr, Dr. Kun Györgyné teremőr, Banicz László történész, Első sor: Mészáros Ádám néprajzkutató, Rózsás Márton restaurátor, Ander Balázs történész, népművelő

100 ÉVES A MÚZEUM

A Dráva Múzeum munkatársai a jubileum évében:

Mészáros Ádám etnográfus-igazgató (1973-)

2001 szeptemberétől a Dráva Múzeum munkatársa, néprajzos muzeológus és a néprajzi gyűjtemény kezelője. Egyetemi tanulmányait Pécsen és Kolozsváron végezte, 2001-ben a Pécsi Tudományegyetem bölcsészkarán etnográfusként diplomázott. 1998-tól végez társadalom- és történeti néprajzi kutatásokat. 2001-től rendszeresen publikál. Kutatási témái a 18. századi migráció, az interetnikus kapcsolatok, a német jobbágyság betelepítése és a beás cigányok története. 2005-től a pécsi egyetemen doktori tanulmányokat folytat. 2003-tól megbízott intézményvezető, 2007-től a múzeum kinevezett igazgatója.

Banicz László történész (1970-)

2001 óta dolgozik az intézményben, történész muzeológus, a történeti tárgyi és dokumentációs gyűjtemény felelőse. 1999-ben diplomázott az Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcsészkarának történelem szakán. 2000-től a grazi Karl Franzens egyetem történettudományi doktori iskolájának hallgatója. 2003-tól publikál. Kutatási területe a 20. század, fő témái a magyar és az európai szélsőjobboldali mozgalmak, a Vám- és Pénzügyőrség és a felsőoktatási diákszervezetek története.

B. Czeller Szilvia múzeumi népművelő (1968-)

Gyűjteménykezelőként került a múzeumba 1991-ben, majd 1997-től népművelői feladatokat is ellát. Ezen a területen képezte magát tovább. 2000-ben művelődésszervezői főiskolai, majd 2002-ben művelődési és felnőttképzési menedzseri egyetemi diplomát szerzett. 2000 decemberétől 2002 februárjáig az intézmény megbízott igazgatója. 2003 óta publikál. Fő feladata a kiállítás- és rendezvényszervezés, a közművelődési és közönségkapcsolati tevékenység. Figyelemmel kíséri a pályázatokat, kezeli a képzőművészeti gyűjteményt valamint az adattári, a fotótári és a könyvtári nyilvántartásokat.

Rózsás Márton restaurátor (1952-)

A kezdetektől részt vesz a múzeum munkájában, az intézmény alapítóinak egyike. Szilágyi János tartós betegsége idején helyettesítette az intézményvezetőt, 1987-től főállású munkatárs. 1990-ben restauratori szakképesítést szerzett. Az 1989-ben megindult barcsi és Barcs környéki ásatások állandó résztvevője, kapcsolattartó a megyei múzeum régészeti osztálya és az MTA Régészeti Intézete felé. 2004-ben a *Régészeti Örökség Megmentéséért* elismerésben részesült. Helytörténeti és régészeti témákban számos publikációja jelent meg. 2008-ban művelődésszervezői diplomát szerzett. 2003 és 2006 között megbízott intézményvezető. Jelenleg kiállítás-rendezőként és restaurátorként dolgozik a múzeumban.

Berkics Ferenc számítógépes szakember, adatrögzítő (1965-)

A kor követelményeinek megfelelően intézményünk 2000-tól digitális formában, számítógépes adatbázisban is rögzíti a műtárgyak adatait. Berkics Ferenc az első adatrögzítő távozását követően, 2006-ban vette át az adatbázis frissítésének feladatát. A nyilvántartás folyamatos bővítése mellett üzemelteti és karbantartja a múzeum belső számítógépes hálózatát, frissíti az internetes honlapot, elvégzi a meghívók, plakátok, kiadványok digitális szerkesztését. Számítógépes adatrögzítőként és szoftverüzemeltetőként dolgozik intézményünkben.

Kostyák Lászlóné takarító-teremőr (1968-)

2000-től dolgozik intézményünkben. Elsődleges feladata a kiállítóterek, irodák és raktárak takarítása valamint teremőri feladatok ellátása. Részt vesz a kiállítások technikai kivitelezésében valamint a múzeumi rendezvények előkészítésében és koordinálásában.

Déli végek öröksége – A gyűjteményi egységek bemutatása

Múzeumunk gyarapodási naplóját 1976 decemberében fektették fel. Az első bejegyzés szerint az 1/1976-N számon nyilvántartott tárgyat, egy szentképet Szulokban vásárolták kétszáz forintért. Az első regisztrált tárgyak többsége a néprajz gyűjtőkörébe tartozott. Festett bútorok és dohánytermelő eszközök kerültek be Szulokból, halászati eszközök Vízvárról és Péterhidáról, viseletek és szöttesek Darányból, Somogyudvarhelyről, Potonyból, Lakócsáról és Szulokból. Ezen kívül kender- és len feldolgozó eszközök, faragások és paraszti bútorok gazdagították a gyűjteményt. A múzeum 1979-es felavatásáig összesen 150 tárgy adatait vezették be a gyarapodási naplóba.

A múzeumlátogatók számára a gyűjtemények jó része láthatatlan marad, mert a tárgyak közül csak kevés szerepel időszakos vagy állandó kiállításban. Raktárainkba csak kevesen nyernek bepillantást, a tárgyak állapotát és rendeltetését csak a szakmuzeológus ismeri. Ezért tartjuk fontosnak áttekinteni és a szélesebb közönséggel is megismertetni a múzeumi gyűjtemények eredetét, gyarapodását, elhelyezését és számszerű adatait. Az anyag nagysága miatt nem vállalkozhatunk teljes körű és aprólékos elemzésre, ezért csak vázlatosan mutatjuk be a múzeum gyűjteményeinek történetét és a gyűjteményi anyag összetételét.

Leltározott műtárgyak száma gyűjtemények szerint:²

Történeti tárgyi	3.395 db
Történeti dokumentum	12.285 db
Régészet	9.431 db
Néprajz	1.989 db
Képzőművészet	782 db
Adattár	1.466 db
Fotótár	3.353 db
Könyvtár	2.499 db
Mindösszesen	35.200 db

Ürmös István:
Kapoliak emlékére, 1981

² Muzeális intézmények működési adatai, OKM Statisztika, 2008. december 31.

Bronzkori urna

Régészet

Mivel régész nem dolgozik az intézményben, így az esetleges leletmentéseket, a leletek beazonosítását és leltározását a MTA Régészeti Intézete illetve a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatóságának szakemberei végzik. A gyűjteményt Rózsás Márton restaurátor-helytörténész kezeli, akinek számos publikációja jelent meg a gyűjtemény anyagára támaszkodva.

A régészeti kutatómunka intézményünkben a következő szempontok alapján folyik:

- Földmunkák, mezőgazdasági művelés során spontán előkerülő leletek mentése;
- Terepbejárások során megtalált új lelőhelyek anyagának összegyűjtése, írásos és fotódokumentumok készítése a megfigyelt jelenségekről;
- A már ismert lelőhelyek évi többszöri bejárása, a felszínre került leletanyag összegyűjtése.

Ásatás Barcs-Tarcsapusztán, 2004

Hódoltság kori rézkancsó Drávatamásiából

A gyűjtemény alapjait 1987-ben vetettük meg. A leltározott anyagot dobozokban, kor és lelőhely szerinti csoportosításban raktározzuk. Az összegyűjtött anyag gondos tárolása, alapvető tisztítása és lehetőség szerinti pontos kormeghatározása fontos feladat. Hosszú évek munkája nyomán készült el Barcs régészeti adattára, melyben a városban és környékén előkerült leleteket fotón és térképen is rögzítjük. Fontos tudni, hogy Somogy megyében – Kaposvár mellett – csak Barcson van önállóan kezelt régészeti gyűjtemény, ami a terület feltáratlanságából és jelentőségéből egyaránt adódik. 2008-ban a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal is felhasználta készülő országos régészeti adattárához a múzeumunkban fellelhető adatokat.

Kiemelkedő jelentőségű anyagok és tárgyak is találhatóak gyűjteményünkben. Kora-neolitikus anyagunkból már több fontos publikáció született, mivel jelentősége túlmutat a megye határain. Késő bronzkori, kelta és római kori leleteink Dél-Somogyban eddig ismeretlenek voltak. 1981-ben különösen szép leletet – egy ép, késő bronzkori kardot – szolgáltatott be a múzeumba. Országosan is igen ritka egy tökéletesen ép bronzkard előkerülése, Somogyban pedig ez az egyetlen ilyen darab.

1995-ben egy törökkorból származó rézkancsót ajándékoztak a múzeumnak, mely a Drávából került elő. A lelőhely azonosítása, majd vizsgálata eredményezte a nemzetközileg is számon tartott drávatamási „bödönhajó-temető” napjainkban is folyó kutatását.

Kevésbé látványos, de mindenképpen figyelemreméltó eredménynek számít a környék középkori faluhelyeinek felkutatása. Az utóbbi évek kiemelkedő kutatási programja a barcsi török palánkvárhoz kapcsolódik. Területén már 1989-től kisebb nagyobb megszakításokkal folytak ásatások, mely 2003-ban egy nagy felületű megelőző ásatásban érte el csúcspontját. Az itt előkerült hódoltságkori, zömében a török hódítókhoz köthető, igen változatos és gazdag leletanyag – melynek restaurálása jelenleg is folyik – szintén régészeti gyűjteményünket gazdagítja.

A Babócsán előkerült várvédő ágyú és felirata, 1556

Az első bődönhajó, amely 1972-ben került elő a Barcshoz tartozó tartozó Belcsapusztán, 2001

Néprajz

Múzeumi gyűjteményünk első darabjai a néprajz területéről származnak. Az első néprajzi leltárkönyvet 1984-ben az akkori igazgató, Orszó Zoltán fektette fel, majd vezetését 2001-ben Mészáros Ádám néprajzos muzeológus vette át. A néprajzi gyűjteményben őrizzük a régi paraszti világ számos emlékét, hétköznapi eszközöket, szakrális tárgyakat és mezőgazdasági eszközöket. Itt kaptak helyt a Dráva mente népművészetének remekei is, köztük Dezső János istvándi, Ürmös István drávaszentesi és Kalmár József barcsi fafaragók valamint a Barcson később megtelepedett Varga Árpád alkotásai.

Babócsáról kézzel festett hímes tojásokat őrzünk, Szulokból dohányfeldolgozó eszközöket tartunk számon. Darányból egy 1890 körül épült lakóház paraszti háztartásának felszerelését vásároltuk meg. Barcson használt csipkeverő készletet ajándékozott múzeumnak egy lokálpatrióta család 2005-ben.

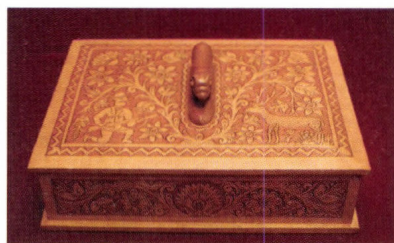
2002-ben egy felszámolásra került parasztporta anyagával gazdagodott a gyűjtemény. A közel 80 tételből álló tárgy-együttest egy barcsi család adományozta a múzeumnak. A 20. század első feléből származó tárgyak kiemelt jelentősége leginkább abban rejlik, hogy szinte valamennyi története kiválóan dokumentálható. Többségük a Felvidékről származik, és 1947-ben egy kitelepített magyar család hozta magával Barcra, míg néhányukat az a Barcsról kitelepített sváb család hagyta maga után, akiket innen telepítettek át Németországba.

Losonczi Pál államfői ajándékának néprajzi vonatkozású részét 1990-ben és 1991-ben vehettük leltárba. Az 1992-ben lebontott Losonczi Pál-émlékszoba tárgyai közt törzsfőnöki botot és pajzsot, jemeni ezüst díztőröket, mexikói bronz díszsarkantyút és ghánai ébenfa-szobrot is láthatott a közönség.

A gyűjtőterület falvai közül egyesek anyaga jól fel van gyűjtve, míg másoké szórványos. Jelentős számú konyhai és háztartási eszköz, textil, földműves szerszám található a gyűjteményben, kovácszserszám vagy gyermekjáték pedig szinte egyáltalán nincs. Sajnos a gyűjteménygyarapítás az 1990-es évektől esetlegessé vált, a bekerült tárgyak regisztrálása pedig 1993-ban teljesen megszűnt. A feldolgozás elmaradása miatt a néprajzi anyag egy része azonosíthatatlanná vált. A 2001-ben végzett tételes revízió után derült fény a néprajzi anyag dokumentálásának hiányosságaira, amit – már ahol lehetett – több évi munkával tudtunk helyre hozni. A néprajzi gyűjtemény célirányos és tematikus gyarapítása kiemelt feladataink

Varga Árpád: Totem, 2000

Kalmár József: Kos-záras doboz, 1977

Festett ágy, barcsi német mester munkája

Államfői ajándékok: mexikói bronz dízsarkantyú és jemeni dísztörök

közé tartozik, ám komoly probléma az évtizedes kiesés, ami pótolhatatlan hiányt jelent számunkra. A környék magyar községeiben csak az utóbbi években kezdtük meg a gyűjtést, s a hiányosságokat igyekszünk pótolni. A német és horvát falvakból viszont gazdag néprajzi gyűjteménnyel büszkélkedhetünk.

Fiatl sváb özvegyasszony viselete Szulokból

Főkötő a horvátok lakta Tótújfaluból, 1941

A Dráva Múzeum egyik legfontosabb feladata a Somogy megyében élő nemzeti és etnikai kisebbségi közösségek tárgyi és szellemi örökségének gyűjtése és megőrzése. Ennek szellemében 2005-ben „Folyó hátán új hazába” címmel a németiség, 2006-ban „Ünnep a Dráva menti horvátoknál” címmel a horvátság, 2007-ben „Erdő szélén, patak partján” címmel a cigányság történetéről és néprajzáról szóló kiállítást tártunk a nagyközönség elé.³ Ez utóbbi kiállításunk a megye több városában, sőt a megyehatáron kívül is bemutatkozott.

Az „Erdő szélén, Patak partján” című kiállítás a beás cigányok történetét és tárgyi kultúráját mutatta be

3 Ezzel párhuzamosan a Dráva Múzeum Gyökerek című tanulmánykötetének 2005-ös számában a dél-somogyi németiség, a 2006. évi számban a horvátság, a 2007-es kötetben pedig a barcsi cigányság történetének, néprajzának és kulturális életének kutatási eredményeit tettük közzé.

Történeti tárgyi gyűjtemény

A történeti gyűjtemény kezelését és leltározását a kezdetektől 2001-ig Rózsás Márton, ezt követően Banicz László történész muzeológus végzi. Mivel Barcs nem rendelkezett jelentős polgársággal, és lakóinak túlnyomó része paraszti életmódot folytatott, a helytörténeti anyag a néprajzi gyűjteménnyel szerves egységet képez.

A gyűjtemény alapját a barcsi Honismereti Kör által ajándékozott tárgyak jelentetik. Ezt 1987-ben Rózsás Márton magángyűjteményének megvásárlásával gyarapítottunk tovább. A történeti gyűjtemény a polgárosuló vidéki társadalom hétköznapi használati tárgyai mellett fényképeket, iratokat, városfotókat, képeslapokat is tartalmaz, valamint itt őrizzük többek közt egy komplett szabó- és egy cipésműhely berendezéseit. A gyűjteményben helyet kapnak a barcsi vonatkozású pecsétek, utcanév-táblák, zászlók, érmék és kitüntetések, bankjegyek, megszűnt cégek, testületek és intézmények anyagai. Régi televíziókat, rádiókat, író- és irodagépeket, számítógépeket is őrzünk raktárainkban. Nálunk található a barcsi moziban az 1970-es évekig használt 16 mm-es filmvetítő is.

A barcsi vasútállomás egyik sínpárjának darabját is ebben a gyűjteményi egységben őrizzük. Ennek felirata „SB GRAZ 1883” – a vasút régmúltját, hőskorát örökíti meg.

1987-től Losonczy Pál államfői ajándéktárgyai jelentettek nagyobb számú növekedést. Ez 125 db fotóalbumot, 139 db könyvet és oklevelet, 154 db városkulcsot és érmet, további 46 db érmet, 52 jelvényt, 13 emléktárgyat, 117 képzőművészeti alkotást és 18 db néprajzi tárgyat foglal magába. Gyűjteményünk ezen része 2009-ben közel 300 tételnyi anyaggal gyarapodott tovább. Ennek jelentős része fénykép, diasorozat, képes és művészeti album, érme, plakett, emléktárgy, illetve magnókazetták a Magyar Rádió archívumából.

A Losonczy Pál egykori államfőhöz köthető oklevelek, megbízólevelek és iratok, valamint személyével foglalkozó újságcikkek a dokumentációs gyűjtemény részét képezik.

Az első magyar-szovjet közös űrrepülés résztvevői (Farkas Bertalan és Valerij Kubaszov) által Losonczy Pálnak dedikált fénykép, 1980

Történeti dokumentumok

A gyűjtemény több ezer tétel (lap) aprónyomtatványt (meghívók, prospektusok, névjegyek, gyászjelentések, brosúrák stb.), hétszáz plakátot, számtalan régi és újabb nyomtatott vagy kéziratos emléket, térképet őriz. Itt található többek között Barcs földesurai és a barcsi zsellérek közötti úrbéri egyezség egyik eredeti példánya (1869), Barcs kataszteri térképének (1866) egyetlen fennmaradt kéziratos sorozata, Rinyaújlak község úrbéri iratainak (1859-64) 1942-ben alak- és formahűen másolt példánya, a barcsi földigénylők eredeti, 1945-ben készített összeírási ívei, Erdős Albin és Vámos Rezső, volt barcsi tanárok Barcs történetét feldolgozó dolgozatainak a szerzők tulajdonában volt eredeti példányai. Barcs és vidéke iparosainak, gyárainak, üzemeinek és bankjainak iratanyagaiból is válogathat a helytörténet e szelével foglalkozó kutató.

Cipésműhely szerszámai az állandó kiállításban

Az 1936-os olimpiai láng fáklyatartója, melyet Végvári György barcsi sportoló vett át a határon, és vitte a barcsi szakaszon

Néprádió

Barcsi részvény, 1921

Fővodászi oklevél, 1799

Baracson és környékén élő családok irat-együtteseit (mintegy 400 darab) vásároltunk 2002-ben, 2005-ben pedig egy 1799-es datálású fővodászi oklevelet ajándékoztak a múzeumnak.⁴

A gyűjtemény részét képezi az 1200 tételt meghaladó, a fotótártól külön kezelt fénykép és képes levelezőlap, zömében barcsi vonatkozásúak. A külön kezelés oka az, hogy a felvételek negatívjaival – részben a képek kora miatt is – nem rendelkezünk.

Megemlíthetjük közülük az 1896. évi millenniumi ünnepségek barcsi lovas bandériumának csoportképét, a barcsi önkéntes tűzoltók 1900-ban készült képét, felvételt az épülő közúti Dráva-hídról (1903), üveglemezre készített felvételeket az 1907-es barcsi vásárról, vagy a barcsi képes levelezőlapok eredeti példányaikat.

Fotográfia a barcsi millenniumi ünnepségről, 1896

Folyamatosan gyűjtjük a városunkban megjelenő újságokat, kiadványokat. Így rendelkezünk többek között többféle iskolaújsággal, az 1990-es években megjelent Tiszta Lap c. újsággal, a mára sajnos megszűnt Barcsi Körkép minden számával.

2007 második felében sikerült régi barcsi újságok digitalizált másolatait megvásárolnunk az Országos Széchényi Könyvtártól. Az 1895-1912-ig kiadott Barcs és Vidéke, és a Barcsi Lapok 1928-31 közötti számait, a Drávavölgye c. lap 1921-27-ből valamint a Drávavidék 1920-21 évekből származó hiánytalan évfolyamait mára a múzeumban kutathatóvá tettük. Terveink között szerepelt egy magánszemély által felkínált 181 darabot számláló – 1945 előtti barcsi lapokból álló – képeslapgyűjtemény megvétele, mely forrás hiányában nem teljesült. A Barcs és Térsége Vállalkozók Egyesülete tagjainak támogatásával azonban a gyűjteményről digitális reprodukció készítésére nyílt lehetőségünk.

4 Dráva Múzeum Irattára 11/2002. és 82/2005.

JUBILEUMI KÖTET

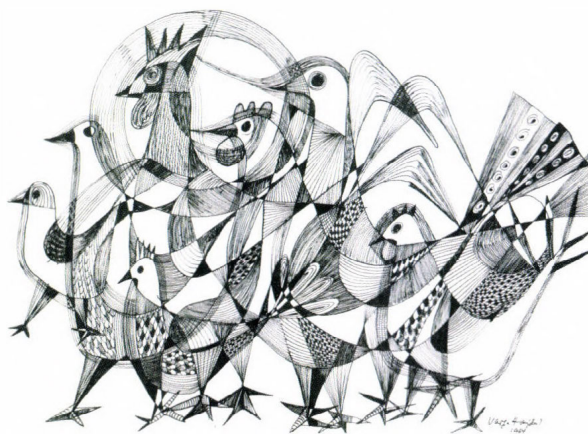
Képzőművészet

A képzőművészeti gyűjteményt kezdettől fogva B. Czeller Szilvia múzeumi népművelő kezeli. Először a múzeum raktáraiban található képek kerültek nyilvántartásba, a későbbi gyarodást pedig a napló lapjai jelzik. Városunkban több helyen találkozhatunk a gyűjteményből származó képekkel, melyek – tartós kölcsönzés útján – közintézményeink falait díszítik.

Maróti László (1913–1984) festőművész-tanár jórészt barcsi témájú rajzait és festményeit folyamatosan gyűjtjük, a festő özvegyétől ajándékba kaptunk jó néhányat. A hagyaték egy részét a barcsi önkormányzat segítségével tudtuk megvásárolni, ennek eredményeképpen 2003-ban megrendezhettük Maróti László életmű-kiállítását.

Maróti László: Dráva parti horgászok, akvarell, 1966

Varga Hajdu István: Kakas és tyúkok, tus, 1964

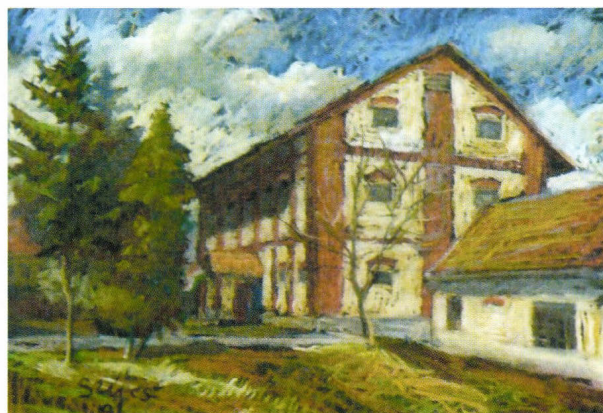
1991-ben Nemzetközi Művésztelep kezdte meg működését Barcson, mely azóta is évente fogadja az alkotni vágyókat. A táborban készült művekből a Dráva Múzeum évente kiállítást rendez. A művésztábor vezetője a kezdetektől Halmos Klára grafikusművész.

1994-ben Varga Hajdu István Budapesten élő leánya a művész 101 alkotását ajánlotta fel megvételre, s gyarapította ezáltal a képzőművészeti gyűjteményt. A művész leánya édesapja képei mellett személyes tárgyait (ecsetek, festékek, családi fotók, vázlatok, rajztábla) is a városnak ajándékozta. Varga Hajdu István emlékszobáját 1994 és 1997 között tekinthette meg a látogató.

A képzőművészeti gyűjtemény gyarodásának zömét ma a Nemzetközi Művésztelepen készült alkotások teszik ki. A kiállító művészek egy-egy alkotásukat felajánlják az intézmény számára. Testvérvárosaink művészetét verőcei (Horvátország), székelyudvarhelyi (Románia) és zselízi (Szlovákia) munkák képviselik.

Maszelka János: Székely pár, pasztell, 1991

Szűcs László: Dráva Múzeum, pasztell, 2001

Segédgyűjtemények

A szabadtéri kemence 2004-es átadása az első lépés volt a múzeumudvar beépítése felé

Adattár

A település és a régió történetét és néprajzi értékeit kutatók számára nagy segítséget jelent a folyamatosan bővülő muzeológiai adattár, mely számos feldolgozatlan adatot, publikálatlan kéziratot, szakdolgozatot tartalmaz. Itt nyertek elhelyezést Nagy László Endre aranymosással foglalkozó írásai és szórványos dokumentumanyaga, és azok az albumok is – szám szerint 72 darab – melyek az 1970-es évek eleje óta folyamatosan válogatott, Barcsról szóló újságcikkeket tartalmazták.

Könyvtár

A múzeumi könyvtár több funkciót lát el: helyismereti gyűjteményként összegyűjti a megyére, a Dráva folyóra, a régióra vonatkozó könyveket, speciális szakkönyvtárként pedig a múzeumban működő tudományágak szakirodalmának beszerzésére vállalkozik.

Fotótár

A múzeum fotótárában több ezer archív, negatívval ellátott felvétel található. Barcs jelentősebb épületei, üzei, egyházi, családi és iskolai események dokumentáltak ily módon. A Barcon egykor működött Tóth Sándor fényképész műhelyéből származó fotók is megőrizték a település múltját. A környékbeli községekből (Csokonyavisonta, Babócsa, Homokszentgyörgy, Darány, Lakócsa, Szulok) is őrzünk felvételeket. A tízezernél is több digitális tárgyfotó és vegyes témájú felvétel várja a kutatókat és az érdeklődőket.

Rengeteg fotót köszönhetünk Győri Vilmosnak, aki több évtized folyamán készített képeit illetve fotóművészi munkásságának eredményeit adta és adja ma is intézményünknek.

A muzeológus feladata az általa gondozott gyűjtemény gyarapítása mellett a tárgyi anyag minél szemléletesebb bemutatása és a kutatási eredmények írásos publikálása. Ennek szellemében szeretnénk további sikeres és közönségcsalogató kiállításokat és programokat rendezni, és kiadványainkat, a Gyökerek és a Dráva Menti Füzetek című sorozatokat továbbra is rendszeresen közre bocsátani.

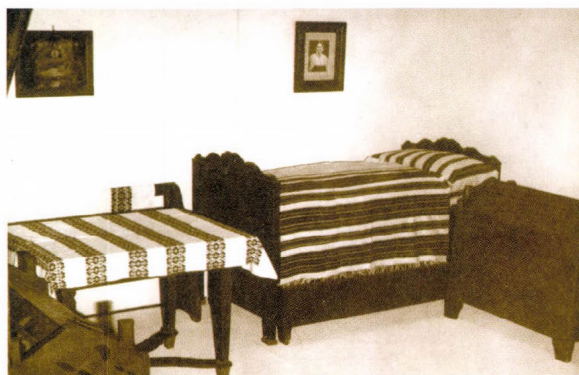
A gyűjtésnél továbbra is kiemelt figyelmet szentelünk az egységes anyagok, komplett tárgy-együttesek beszerzésére. A műtárgyállomány további gyarapításának komoly akadálya raktáraink telítettsége, amin a múzeumudvar kiállítási és raktározási célra történő használatba vételével szeretnénk segíteni. Megvalósításra váró tervünk egy *kisebbségi bemutató és közösségi központ* kialakítása, amely raktárként, kiállítótérként és közösségi helyiségként funkcionálna.

Nemzetiségeket érintő kutatásainkban a német és a horvát kisebbség mellett a cigányság tárgyi és szellemi kultúrája emlékműanyagának gyűjtésére és megőrzésére törekszünk. Kiemelt feladatként kezeljük egy nemzetiségi adattár létrehozását. Mindemellett törekszünk arra is, hogy a barcsi és a környékbeli lakosságot minél szélesebb körben bevonjuk a múzeumi gyűjtő- és rendező munkába. Fontos, hogy ők is magukénak érezzék a múzeumot, egyrészt mint az értékek megőrzésének, másrészt mint az ismeretszerzésnek és informálódásnak a helyszínét. A városi és a kistérségi idegenforgalom meghatározó pilléreként kívánunk bekapcsolódni a településfejlesztési projektekbe, egyetemesen ezzel a közgyűjteményi, a közművelődési és a turisztikai funkciót.

Mészáros Ádám – B. Czeller Szilvia

Szuloki német szobabelső, részlet az első állandó kiállításból, 1980-as évek

Lakócsai horvát szobabelső – részlet az első állandó kiállításból, 1980-as évek

JUBILEUMI KÖTET

Az átalakított horvát szoba, részlet az állandó kiállításból,
1990-es évek

Az átalakított „sváb” szoba, Részlet az állandó kiállításból,
1990-es évek

A Dráva Múzeum kihelyezett kiállítása a barcsi tűzoltóság épületében
2002-től látogatható

Részlet az új állandó kiállításból, 2004

Horváth-Béres János kiállításának megnyitója, 2004. Mészáros Ádám
mb. igazgató, Dr. Bencze Katalin versmondó, Horváth-Béres János
kiállító művész és Békés Sándor újságíró

Mohácsi busók Barcon, 2004

100 ÉVES A MÚZEUM

A Barcon rendezett Megyenap helyszínéül szolgáló sportcsarnokot a Dráva Múzeum kiállítása öltöztette ünnepi díszbe, 2004

Eöry Béla kísérleti régész eszközkészítő bemutatója Ötzi szerszámaival, 2004

2005-ben nyílt az Erdők világa című, Somogy élővilágát bemutató kiállítás

A Folyó hátán új hazába című kiállítás a dunai svábok történetét mutatta be, 2005

Banicz László helytörténeti előadást tart kisiskolásoknak, 2006

Barcsi Nemzetközi Művésztelep táborzáró kiállítása, 2006

JUBILEUMI KÖTET

Dráva menti horvát népzeneészek a múzeum rendezvényén, 2006

Rózsás Márton tárlatvezetése a Bajcsa-vár című régészeti kiállításon, 2007

Mindent a látogatóért. A vám- és pénzügyőrséget bemutató kiállítást Rózsás Márton tette élővé. 2007

Kalányos István bemutatóval egybekötött előadása hagyományos cigány mesterségekről, 2007

Magyarország Rend-Őrei című, a megyei rendőrnapon megrendezett kiállítás megnyitója, 2008

*A múzeum kiadványának bemutatója 2008-ban.
A kötet szerzői (balról): Ander Balázs, dr. Kéri Nagy Béla,
Mészáros Ádám, Banicz László, B. Czeller Szilvia, Rózsás Márton*

100 ÉVES A MÚZEUM

A Dráva Múzeum által rendezett helytörténeti kiállítás
Csokonavisontán, 2009

A Dráva Múzeum ünnepi enteriőrje
az Országos Horvát Napon, 2009

A Dráva Múzeum munkatársainak névjegyzéke (1979-2009)

1. Ander Balázs	történész, népművelő	2003-2005
2. Banicz László	történész muzeológus	2001-
3. B. Czeller Szilvia	múzeumi népművelő	1991-
4. Berkics Ferenc	számítógépes adatrögzítő	2006-
5. Bencze Tamásné	kiállításrendező	1993-2000
6. Benkő Ferenc	restaurátor	1980-1982
7. Böhm Emőke	gyűjteménykezelő	1988-1991
8. Csovelyák Judit	gyűjteménykezelő	1988-1990
9. Haraga Anikó	gyűjteménykezelő	1988-1989
10. Horacsek Andrásné	teremőr	1979-1988
11. Horváth Sándor	teremőr	1979-1985
12. Juhász Magdolna dr.	biológus muzeológus	1980-1982
13. Kalmár József	teremőr	1978-1982
14. Kalmár Józsefné	takarító-teremőr	1979-1993
15. Kampf Kornélia	takarító-teremőr	1993-2001
16. Kostyák Lászlóné	takarító-teremőr	2000-
17. Koszter József	teremőr	1979-1987
18. Dr. Kun Györgyné	teremőr	2001-2007
19. Légrádi Frigyesné	takarító-hivatalsegéd	1998-2000
20. Ludas Mihályné	teremőr	1979-1988
21. Martin Szilvia	teremőr	2008-2009
22. Mayer Györgyné	teremőr	1979-1986
23. Mészáros Ádám	néprajzos muzeológus, igazgató	2001-
24. Nagyaludi Jánosné	teremőr	1984-1987
25. Nagy László Endre	néprajzos muzeológus	1988-1993
26. Orzsi Zoltán	néprajzos muzeológus, igazgató	1984-2000
27. Pandur István	tanár, helytörténész	1985-1987
28. Pethő Eszter	gyűjteménykezelő	1987-1990
29. Pressing Mihályné	teremőr	2002-2007
30. Rózsás Márton	helytörténész, restaurátor	1987-
31. Szilágyi János	tanár, igazgató	1979-1984
32. Takács Éva, dr.	történész muzeológus, igazgató	2002-2002
33. Takács Zoltán	számítógépes adatrögzítő	2000-2003
34. Túróczi Sándor	teremőr	1979-1980